

't Zwaalfje

Nieuwsbrief Vogelwerkgroep Berkelland

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

Kievit Foto: Jos Korenromp

voorjaar 2016, jaargang 5, nummer 1

In dit nummer onder ander aandacht voor:

Kieviten

Foto: Jos Korenromp

Het jaar van de Kievit
pagina 4

Flamingo's

Foto: Willie Smeenk

De Flamingo's in 2015
pagina 10

Zeearend

Foto Luuk de Haan

Zeearend spotten in het
Vossenmeer pagina 15

Aandachtige lezeres
van het vorige nummer

Foto: Dinant Dorsthorst

Bezoek onze
kraam tijdens het
lente weekend op
31 april en 1 mei!
Mallumse
Molenweg 39
Eibergen

Waar vindt u ons op internet

Meer informatie, verslagen van inventarisaties, excursies, een overzicht van werkgroepen etc., vindt u op onze website:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland: kijk op de website:

www.vwgberkelland.waarneming.nl

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Henk Leever, Oude Eibergseweg 13, 7273 PJ Haarlo

tel: 0545 - 261 531 henkenjantine@hotmail.com

Secretaris

Sonja Grooters, Patrijsstraat 111, 7161 JM Neede

tel: 0545 - 292 582 sonjaenhans@hotmail.com

Penningmeester

Ben Stegeman, Warmelinkshof 4, 7271 KM Borculo

tel: 0545 - 274 321 bennie.stegeman@kpnmail.nl

Bankrekening: NL48RBRB.085.01.05.714
t.n.v. VWG Berkelland te Ruurlo

Lid

Marjon Hoen, Kieftendijk 3, 7161 RL Neede

tel: 0545-291525 info@marjonhoen.nl

Vacature

Algemeen mail-adres

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

De redactie van deze uitgave is verzorgd door
Cees van Beinum, Luuk de Haan
Marjon Hoen en Jos Korenromp

Bruine boszanger, door diverse leden gezien bij
het Kristalbad, een retentiegebied tussen Hengelo
en Enschede

Foto: Willy Smeenk

Inhoudsopgave

Van de nieuwe voorzitter <i>Henk Leever</i>	3
Het jaar van de Kievit <i>Gerrit Huurneman</i>	4
Cursus Wildlife Crime <i>Robert Nijhuis</i>	5
Kennismaking in vogelvlucht <i>Ben Kliemesch</i>	6
Uit de krant	7
Eerste broedsucces in Oeverwaluwwand <i>Alex Visser</i>	8
Vogelen bij de burens <i>Jos Korenromp</i>	9
De Flamingo's in 2015 <i>Willy Smeenk</i>	10
In de ban van Hatter <i>Jaap de Jong</i>	12
Wat is nu eigenlijk een 24 uren telling? <i>Hans Grooters</i>	14
Excursie Vossemeer-Vreugderijkerwaard <i>Annemiek Leusink</i>	15
Waarneming.nl jaaroverzicht 2015 <i>Jaap de Jong</i>	16
Bijzonder beeld	17
Veel activiteit <i>Marjon Hoen</i>	18
Jeugdactiviteiten <i>Marjon Hoen</i>	19
Data van ledenavonden en excursieprogramma	20

Van de (nieuwe) voorzitter

Voor de zekerheid maar "nieuwe" tussen haakjes geplaatst, want sinds de jaarvergadering op 7 maart mag ik jullie voorzitter zijn en daarmee de opvolger van Co Dooms. Ook hier wil ik dank aan Co uitspreken voor het werk, dat hij als eerste voorzitter van de VWG Berkelland heeft gedaan.

We bestaan nu zo'n vier jaar en sinds een jaar of twee ben ik ook zelf weer actief geworden, omdat ik wat meer vrije tijd kreeg en sinds dit jaar ik gepensioneerd ben. Er is nu dus tijd voor mijn passie voor vogels, want ze hebben altijd een rol in mijn leven gespeeld.

Ik beleef aan vogels veel plezier en ze laten ons ook zien hoe we als mensen met onze omgeving omgaan. Vogels zijn daar een indicator van. Als kind staat me nog bij de enorme teruggang van de roofvogels in de jaren zestig. Belangrijke oorzaak waren de bestrijdingsmiddelen die we toen veelvuldig gebruikten zoals DDT. Ook de waterkwaliteit liep in die tijd sterk achteruit, wat weer gevolgen had voor vogels zoals ijsvogel en reigers, de zogenaamde zachtjagers. Tijden veranderen en door gerichte maatregelen op het gebied van bestrijdingsmiddelen gaat het met veel roofvogels weer goed. Ook de zachtjagers hebben mede door een betere waterkwaliteit een zetje in de rug gekregen, maar een

paar strenge winters kunnen het beeld voor de ijsvogel ook zo maar weer veranderen.

En ja we zien helaas ook mede door menselijke activiteiten vogelsoorten verminderen of verdwijnen. De grootschalige landbouw heeft ook zijn keerzijde als het gaat om biodiversiteit. Diverse soorten hebben het (heel) moeilijk, ook in onze regio, zoals Veldleeuwrik en Patrijs. Als VWG zetten we ons in om vogels te beschermen en daar waar mogelijk te helpen. Dat is het werk van de verschillende werkgroepen en die verdienen wat mij betreft ook een compliment. Zonder al die vrijwilligers was naar mijn overtuiging de vogelstand in Berkelland een stuk minder. En wat minstens zo belangrijk is, dat door dat werk er ook meer draagvlak is ontstaan bij diverse andere mensen en organisaties. Vogels tellen mee en in ieder geval meer mee dan in het verleden.

Daar hoort ook het letterlijke tellen bij dat vele leden doen en die tellingen dragen weer bij aan een beter inzicht in onze vogelpopulatie.

Dat we aan al die activiteiten plezier beleven is natuurlijk mooi meegenomen en laten we dat ook vooral voortzetten. Samen voor de vogels in Berkelland staan we klaar en dan is het ook een plezier om jullie voorzitter te mogen zijn.

Henk Leever

Het jaar van de Kievit (*Vanellus vanellus*)

“Het ooghelijn van Europa, de bloem van alle landouwen, dat preeel des aardbodems werd genoemd”, aldus de notulen van een vergadering van de steden van Holland in 1572 te Dordrecht. Deze omschrijving citeerde Dr. Jac. P. Thijssen in zijn boekje “Natuurbescherming en Landschapsverzorging in Nederland” in 1946. Op die vergadering werd aldus Thijssen ons land gezien met “velerlei grootsch en bekoorlijke landschappen, met zijn rijke en boeiende flora en fauna”.

Geschiedenis

De Kievit, onze prachtige mooie weidevogel heeft zich de laatste honderd jaar verschillende malen moeten aanpassen aan de steeds veranderende methoden van bewerking van de weiden. Wanneer deze vogel zich niet kan aanpassen verdwijnt ze uit die gebieden. De veranderingen volgen elkaar zo snel op dat deze prachtvogel (voor mij de Nationale Vogel) het steeds moeilijker gaat krijgen.

Begin twintigste eeuw reikte bijvoorbeeld de heide van het Needse Achterveld tot aan de Ruwenhof in Neede, zeg maar tot aan de Rondweg. Alles ging op de schop en de Kievit verdween grotendeels. Midden twintigste eeuw begonnen de grote ruilverkavelingen, weer alles op de schop, en er werden diepe sloten tussen de landerijen aangelegd om het water nog sneller te kunnen afvoeren. Tot er in de zeventiger jaren klachten kwamen van natuurverenigingen, waaronder Staatsbosbeheer dat de natuur verdroogde. Dit probleem gold niet alleen voor Berkelland, maar deed zich landelijk voor. Hier in Neede werden er zelfs in de gemeenteraad vragen over gesteld en om uitleg gevraagd bij het waterschap. Deze wees alle protesten van de hand, het zou niets te maken hebben met de ontwatering.

Voor 1900 was de Kievit broedvogel van de zogenaamde blauwgraslanden. Dit type weiland werd begroeid door onder meer pijpenstrootje en blauwe zegge. In het voorjaar heeft dit land een bruinigrijze kleur wat later in het jaar blauw-grijs wordt. Door de

Kievitsnest

Foto: Jos Korenromp

Jan Breukers pakt de stokjes om de gevonden kievitsnesten te markeren.

Foto: Luuk de Haan

onvruchtbaarheid van de grond groeide het gras langzaam en kon het maar een keer per jaar worden gemaaid. Toen de kunstmest zijn intrede deed ontstond er een geheel nieuw type grasland, wat de mogelijkheid bood meerdere keren per jaar te maaien. De Kievit met zijn betrekkelijk korte poten kan zich in het lange dichte gras moeilijk bewegen, het bekende rennen van de Kievit wordt dan onmogelijk. Ook met het voedsel zoeken levert het lange gras problemen op, want een Kievit zoekt zijn voedsel niet op de tast zoals de Grutto, maar op het gehoor en wat hij ziet. Door met een poot te trappelen wordt de grond in trilling gebracht en komen de wormen naar boven. Met een snelle beweging worden de wormen dan verschalkt.

Wat maakt de Kievit zo populair?

Hij is de lentebrenger bij uitstek. Dit zou mogelijk niet het geval zijn geweest wanneer ze geen smakelijke eieren legde. Mede door het zoeken en rapen van de eieren is de vogel al jaren in de publiciteit. Vorig jaar is besloten vanwege de achteruitgang het eieren rapen te verbieden voor het gehele land, dus ook voor Friesland. Dat de Kievit nog steeds in betrekkelijk grote aantallen voorkomt is voornamelijk te danken aan het feit dat het dier zich zo uitstekend weet aan te passen aan de veranderde omstandigheden. De Kievit is van nature een vogel van schrale, vochtige terreinen, bijvoorbeeld natte duinvalleien, uiterwaarden, boezemlanden, blauwgraslanden en hooi- en weilanden die niet al te intensief werden gebruikt. Tegenwoordig vindt men de Kievit steeds meer op maisvelden. Helaas is het zo dat soms nog eind april akkers bewerkt worden waarbij reeds bebroede legsels verloren gaan. Ook door het injecteren van mest en het steeds vroeger maaien gaan legsels verloren. Het zoeken en markeren van nesten of het bij

bewerken iets verplaatsen van nesten kan dan verlies voorkomen. Doorgaans zijn de boeren blij met de hulp die weidevogelaars daarbij bieden. Misschien dat de Kieviten zo wijs zijn meer te gaan broeden in de tegenwoordig zo populaire Nieuwe Natuur.

Hadden we de bloemenweiden maar weer terug, planten die veel voedsel meebrengen, zoals bladluizen, en andere insecten als versnapering voor de jonge opgroeiende vogels. Nu de **Kievit vogel van het jaar** en daarna **Het Jaar van de Weidebloemen?** De weidevogels zullen ons daarvoor dankbaar zijn met het grootbrengen van vele gezonde jongen.

Gerrit Huurneman

Pasgeboren kuiken

Foto: Jos Korenromp

Cursus Wildlife Crime

Een tijd terug was er de mogelijkheid om je op te geven voor de cursus Wildlife Crime. Namens de VWGB zijn Henk Leevers en ondergetekende op 16 januari jongsleden naar de cursus/praktijk dag geweest in Apeldoorn. De cursus werd gegeven door twee docenten van de milieupolitie en was georganiseerd door het IVN van Apeldoorn.

In de cursus werden verschillende vormen van vervolging en verstoring van de flora en fauna behandeld, van vergiftiging tot stroperij waarbij we 's morgens een stuk theorie kregen en 's middags een gedeelte praktijk. In het theoretische gedeelte werden valmiddelen behandeld en manieren van vergiften en hoe je moest handelen mocht je een verdacht geval tegenkomen.

Er werd onder andere behandeld waar je verdachte gevallen kon melden, hiervoor is een website: www.natuurverstoring.nl. De meldingen die hier gedaan zijn worden automatisch verder geleid naar de betreffende verantwoordelijke. De gedachte achter deze

cursus is dat door de reorganisatie bij de politie er minder handhavers zijn en dus daders meer kans krijgen. De politie hoopt door deze cursus meer ogen in het veld te krijgen.

Wat heeft de cursus bij mij gedaan? Ik heb een bevestiging van bepaalde verstoringen gekregen maar ook dat ik nu op een andere manier rondkijk. In het bos is een vogelhuisje niet zo gauw meer een vogelhuisje. Zo heb ik in een verdacht geval al contact met de politie gehad en samen met hen ter plaatste wezen kijken wat voor hen ook in eerste instantie op stroperij leek, bleek achteraf bij ontmanteling gelukkig een onderdeel van een Geo caching spel. Maar in dit contact is wel gebleken dat er ook in Berkelland vervolging plaats vindt en dat ze heel blij waren met de melding en hoopten dat het tot een mooie en vruchtbare samenwerking komt.

Robert Nijhuis

Kennismaking in vogelvlucht

In deze rubriek vertellen leden van de Vogelwerkgroep Berkelland door middel van een aantal vragen wie ze zijn en waarom ze vogels in hun hart hebben gesloten. Naast het beantwoorden van de vragen mogen er natuurlijk ook bijzondere foto's meegezonden worden!

1 Stel je zelf even kort voor: naam, werk, waar woon je, etc?

Mijn naam is Ben Kliemesch, geboren in Deventer in 1945. In Groningen afgestudeerd als bedrijfseconoom. Gewerkt bij de Universiteit Groningen, de gemeente Groningen en de gemeente Enschede. Ik woon sinds 1981 in Eibergen met mijn vrouw Jeanne en sinds 1995 aan de Berkel, een echt watervogel-paradijs. Dezelfde twee kinderen en kleinkind als van mijn vrouw, en al geruime tijd gepensioneerd, heerrrrlijk.

2 Hoe lang ben je lid bij de VWGB en hoe is dat ontstaan?

Sinds najaar 2015 ben ik lid van de VWGB. Dat had ik veel eerder moeten doen. Mijn vrouw heeft mij enthousiast gemaakt met haar trektochten in de natuur met de fotocamera. Dan zie je pas hoe mooi de vogelwereld is.

3 Wat is het meest grappige wat je hebt meegemaakt tijdens het vogelen?

Dat was een overvliegende Ooievaar bij ons aan de overkant. Hij cirkelde rond boven de Joodse Begraafplaats aan de Oude Berkeltak. Vloog daarna weer weg en kwam weer terug om vervolgens nog een paar keer op dezelfde plek te cirkelen. Wat is het geval? Bij het ten Dolle Huusken aldaar is een ooievaarsnest gebouwd en daar staat een kunst-ooievaar in. Dat trok hem blijkbaar aan.

4 Wat is de meest bijzondere vogel die je ooit hebt waargenomen?

Dat was op vakantie in de Eiffel waar ik bij een waterval voor het eerst een Waterspreeuw zag. Later nog een, maar dan bij de Apedijk in Eibergen.

In Limburg zag ik voor het eerst een Wielewaal en zei tegen Jeanne dat er een wel erg grote Kanarie in de boom zat die wellicht ontsnapt was. Nu weet ik beter en heb er bij ons aan de overkant ook af en toe een Wielewaal gezien en gehoord (*ju-del-johoo*).

5 Wat is je lievelingsvogel en waarom?

De IJsvogel. De prachtige kleuren en hij vliegt als een raketje strak over het water. Heeft het in de winter vaak niet gemakkelijk maar ieder jaar nestelen ze bij ons aan de overkant in de wal van de Oude Berkeltak.

6 Heb je een gebied waar je het liefst naar toe gaat om vogels te spotten?

Niet echt een voorkeur. Rondom Eibergen, Rekken, Neede en Achterveld. Op een zonnige dag op de fiets door het boerenlandschap. Wat wil een mens nog meer. Zeeland!

7 Heb je naast het vogelen nog andere hobby's, en zo ja welke?

Ik ben radio-zendamateur echter op dit moment minder actief. Luister wel veel naar verre radiozenders wereldwijd met een goede radio-ontvanger en een zeer goede zelfgebouwde antenne. Dan hoor je nog eens wat. Verder veel museumbezoek in Nederland (museumjaarkaart). Sedert de najaars-vogeltrek-telling aan de Havelandweg maak ik in een klein boekje aantekeningen van de dagelijkse belevingen. Daarbij teken ik met balpen dan een vogel van de dag. In de verte is er dan enige gelijkenis (zie foto).

8 Wil je nog iets anders kwijt in het 't Zwaalfje?

Ik heb ontzag gekregen voor de grote deskundigheid en het vele werk dat wordt verricht door veel leden van de Vogelwerkgroep Berkelland. Wat een enthousiasme!

9 Welke vraag wil je uit het lijstje halen en welke komt daarvoor in de plaats?

Geen vraag weghalen, maar een vraag toevoegen: als je nog niet actief bent binnen de VWGB, maar dat wel wilt worden, waar gaat dan je interesse naar uit, gezien het scala aan activiteiten die plaatsvinden?

10 Aan wie geef je de vlucht voor de volgende keer door?

Het lijkt mij leuk als ons jeugdlid Tijmen iets over zichzelf in 't Zwaalfje zou willen vertellen.

Uit de krant: Lees en huiver

In dagblad Trouw van 28 december 2015 werd in de column van Koos Dijksterhuis de aandacht gevestigd op dove vogelaars. De aanleiding was een verslag van Rob Bijlsma over zangvogelinventarisatie's in de droge Sahel. Dat gaat heel daar anders dan bij ons, namelijk op zicht. Het gehele rapport kunt u lezen op de site van Sovon www.sovon.nl/nl/publicaties/absolute-dichtheden-van-vogels-een-onderzoek-de-sahel. Heel interessant om te lezen. In een voetnoot wordt ingegaan op het afnemende vermogen van oudere vogelaars om met name hoge frequenties te horen. Zoals gewoonlijk neemt Rob Bijlsma geen blad voor de mond, en met zijn toestemming nemen wij het artikel hier over.

Houd u vast: van de Deense broedvogelinventariseerders ligt de gemiddelde leeftijd tussen de 55 en 65 jaar (Kayser 2013, zie hieronder). Voor de Nederlandse is dat niet anders. De Zweden en Britten: idem dito. Inventariseren is toch vooral een oude-mannen-bezigheid, let's face it. Dat betekent een probleem (zie hieronder), een probleem dat met standaardisatie niet is op te lossen en tot systematische fouten leidt.

Voor wie dat niet gelooft, en denkt dat hij de Goudhaantjes nog allemaal hoort, lees en huiver. Al in 1999 onderwierp Tony Foucard zich aan gehoorproefjes. Op zijn 63 ste mat hij zichzelf een gehoorapparaat aan. Hij schrok zich te pletter van wat hij toen allemaal (weer) hoorde. Toen hij zijn tellingen op een rijtje zette, bleek Goudhaantje te zijn afgenomen van 34 in 1975-79 tot 1 in 1995-99, Staartmezen van 17 naar 3, Heggemussen van 28 naar 0. Niet echt dus! Interessante bekentenis: die afname was al begonnen toen hij zich nog volledig in bezit van goed gehoor meende te weten. Een vergelijkbaar verhaal is er van Bo Kayser: vanaf 60 jaar een sterke reductie

van gehoor, vooral bij geluiden boven de 2000 Hz. Na ingebruikneming van een gehoorapparaat steeg het aandeel waarnemingen gebaseerd op geluid. En wat te denken van de Canadezen die hun broedvogelatlas opnieuw hebben bekeken op basis van de leeftijd van waarnemers. De trefkans van vogels was voor oudere waarnemers significant lager in 13 van 43 soorten. Toenemende leeftijd resulteerde in verminderende detectiekansen in vier van de zes onderscheiden groepen van geluiden (59 van 64 soorten). De problemen waren vooral groot bij negen soorten met een hoge geluidsfrequentie. Ze vonden bovendien subtiele, maar significante, relaties tussen trends van vogelsoorten en frequentiehoogte van hun geluid: afnames waren vaak geassocieerd met vogelsoorten die hoge geluiden produceren (en met een verouderend waarnemerskorps). Iedere vogelaar ouder dan 50 jaar moet zich bewust zijn (of anderszins bewust gemaakt worden) dat zijn gehoor afneemt, is hun conclusie. En dat die aftakeling consequenties moet hebben voor telprogramma's die staan of vallen met een goed gehoor (een gehoorapparaat helpt natuurlijk wel wat, maar niet voldoende). Organisaties die zulke gegevens verzamelen, al helemaal als het monitoringprogramma's zijn, zouden daar een rigide scheiding in moeten aanbrengen: oudere vogelaars (50+) moeten met telpensioenen maar zijn nog uitmuntend inzetbaar voor ander veldwerk. Nesten zoeken, bijvoorbeeld, habitatkeus kwantificeren, foeragegedrag bekijken, voedsel... Er zijn eindeloos veel lege velden waar recente kennis ontbreekt en broodnodig is. Oudere vogelaars kunnen daar nuttig werk verrichten (en boeiend bovendien). Om het goede voorbeeld te geven: per 2016 kap ik met mijn broedvogelinventarisatie van Planken Wambuis, een reeks van 41 jaar die gezien bovenstaande 10 jaar te lang heeft doorgelopen.

IJsvoegel met visje

Oeverzwaluwen

Eerste broedsucces in de Oeverzwaluwwand!

Na de officiële in gebruik neming van de oeverzwaluwwand annex vleermuiskelder op 18 april 2012 was het toch nog een paar seizoenen wachten op nestelende oeverzwaluwen. In 2012 en 2014 werden af en toe wel enkele exemplaren waargenomen, maar het bleef helaas bij wat pogingen om in het zand nestgangen te krabben. Als bouwers, maakten we ons al een beetje zorgen over zaken die we eventueel niet goed hadden gedaan. Bij een aantal gaten hebben we eind 2014 daarom het gebruikte zand vervangen door zand met wat minder leem er in en andere met wat meer zwart zand. Om te voorkomen dat er bovenop de bult te veel begroeiing zou komen hebben we dat elke winter gemaaid en afgevoerd.

In het najaar van 2014 werd bij een inventarisatie in de vleermuiskelder o.a. de Water- en de Bruine (gewone) Grootoorvleermuis waargenomen. Van deze laatste soort hebben er ook daadwerkelijk een 5-tal in de kelder overwinterd. Ook werden er toen vier kleine watersalamanders aangetroffen.

Maar eindelijk werd half juni 2015 aan al onze twijfels een einde gemaakt. Rob Papendorp zag toen voor het eerst dat er twee Oeverzwaluwen uit een gat van de wand vlogen. Eén week daarvoor had Willie Smeenk al twee IJsvogels een nestholte zien binnenvliegen, waarna er maar één weer uitvloog.

Na een tip van vrienden telde ik op zaterdagmorgen 27 juni al 13 nestgangen die door Oeverzwaluwen werden aangevlogen. Ook de IJsvogel was er toen regelmatig bij of op de muur te zien. Uiteindelijk vloog hij, met een visje in de bek, een open nestgang binnen.

Op donderdagmorgen 2 juli, kwamen we met een 7-tal mensen bij de wand bijeen. We wilden dit heuglijke feit wel eens met elkaar aanschouwen. Gewapend met een paar papieren fotokopieën van de voorkant van de wand zijn de bezette nestgangen ingetekend. We telden 16 bezette nestgangen van de Oeverzwaluwen en daarnaast die ene nestgang van het paartje IJsvogels. Een week later telden we nog twee extra nestgangen, zodat we in het totaal op 18 broedparen van de Oeverzwaluw kwamen. Voor de IJsvogel was dit al het tweede broedsel. Hiervoor

hadden ze al op een andere plek op het landgoed gebroed.

In september j.l. werd er weer een Grootoorvleermuis in de kelder waargenomen. Ook enkele vlinders hadden hier al een overwinteringsplek gevonden. Al met al een geweldige opsteker voor alle mensen en bedrijven die aan de bouw van dit geheel hebben meegewerkt. In het totaal zijn er toen zo'n 900 uren aan de bouw besteed.

De bouw werd mogelijk doordat we in 2010 een bijdrage uit het RABO-coöperatiefonds hadden gewonnen en in 2011 een bijdrage kregen uit het IJsvogelfonds, ingesteld door Vogelbescherming Nederland in samenwerking met de Nationale Postcodeloterij.

Daarnaast hebben diverse bedrijven uit de omgeving en vrijwilligers van buiten de VWG geholpen met de realisatie van deze mooie oeverzwaluwwand annex vleermuiskelder.

Saillant detail: Tijdens de bouw van de Oeverzwaluwwand-vleermuiskelder heeft het loonbedrijf Scharenborg in Beltrum ons met raad en daad bijgestaan. De rond de twintig broedparen oeverzwaluwen die een aantal jaren bij hen in het zanddepot hebben gezeten, zijn daar niet meer aanwezig. Komen de paren die nu in de onze wand nestelen uit hun kolonie? Het zou zo maar kunnen.

Ik ben nu al weer benieuwd wat voor mooie waarnemingen het broedseizoen in 2016 ons zal brengen.

Namens de 'projectgroep Oeverzwaluw- en IJsvogelwanden'

Foto's: Willy Smeenk

Alex Visser

Vogelen bij de buren

Zoals menigeen wel zal weten heeft Groenlo zich in de laatste decennia geen belangrijke positie kunnen verwerven in de wereld van koop/winkelcentra. Zoals ik een Grolse middenstander zelf hoorde zeggen: In Groenlo ga je niet winkelen, maar boodschappen doen. Mede daardoor heeft men noodgedwongen zijn pijlen meer gericht op toerisme. Om meer mensen te trekken wordt op enkele plaatsen, waaronder de oude Calixtuskerk aandacht gevraagd voor het roemrijke Grolse verleden. Ook wordt om de zoveel jaar de Slag om Grolle 1627 (Tachtigjarige Oorlog) nagespeeld, het afgelopen jaar (2015) door 1400 re-enactors afkomstig uit talrijke landen.

Een paar jaar geleden ging het programma Stad Groenlo 2012 – 2027 van start. Dit betreft o.a. de herinrichting van de vestingstad en de vestingwallen van de vesting Groenlo. Vanaf medio 2014 heeft de Grolse gracht een dure renovatie ondergaan. Daarbij veel aandacht voor het groen. Strakke grasoevers volgen zoveel mogelijk de contouren van de oude vestingwallen. Voor de buitenoeveren en de groengebieden aan de buitenzijde van de vestinggracht is gekozen voor de Engelse landschapsstijl. Deze wordt gekenmerkt door “een vloeiend gestileerde landschappelijke vormtaal met slingerende paden, los gegroepeerde boomgroepen en solitaire bomen”. Direct langs de gracht liggen stroken met o.a. bloemrijke kruiden. Door o.a. nieuwe bruggen aan te leggen en de gracht plaatselijk te verbreden, is het mogelijk in een fluisterboot Groenlo via het water te verkennen en de toerist te wijzen op mooie plekken.

Ook de fauna werd niet vergeten. Op de voorlichtingsavond werd gesproken over een torenachtig meubilair, dat inmiddels langs de gracht is geplaatst. Onderin is een flink insectenhotel gevestigd en tijdens mijn inspectie zag ik dat de kamertjes flink waren bezet. Meer naar boven zijn rondom onder een donkere oversteek diversen prefab nesten bevestigd voor de Huiszwaluw. Nog meer naar boven zijn gaten aangebracht die bestemd zijn voor Gierzwaluwen en vleermuizen.

Het is een mooi (waarschijnlijk ook duur) bouwsel, maar over bezetting door Huiszwaluwen heb ik zo mijn

twijfel. Misschien willen Geert Heetebrij en Henny Waanders daar hun licht over laten schijnen.

Die reacties zijn inmiddels binnen

Henny Waanders: *'Ik betwijfel of het gaat werken voor Huiszwaluwen. In heel Nederland staan inmiddels meer dan honderd van deze zwaluwtillen, echter met maar heel summier resultaat. Mooi dat men ook aan de zwaluwen gedacht heeft. Echter als ik de foto goed bekijk betwijfel ik of de Huiszwaluw hierop zal komen. We zullen maar hopen dat ze werkelijk van deze toren gebruik zullen maken.'*

Geert Heetebrij: *'Ik neem aan dat deskundigen ingeschakeld zijn voor het fabriceren van deze toren. Een mooi initiatief. Duur! Voor Gierzwaluwen alleen geschikt als er al een Gierzwaluwenlokatie is. Ik ken Groenlo niet.'*

Nawoord Jos Korenromp: *'De toren ligt buiten de stadsmuren en gracht en wordt begrensd door betrekkelijk nieuwe woningen die niet geschikt zijn voor de Gierzwaluw.'*

Ook hebben de re-enactors geen paarden en ander vee achtergelaten in hun bivakken, zodat er voor de Huiszwaluwen weinig grote insecten beschikbaar zijn. En die zijn, denk ik, toch wel nodig.'

Jos Korenromp

Foto's: Jos Korenromp

De flamingo's in 2015

Voor zover mij bekend waren er in januari 2015 minstens 51 flamingo's in Nederland.

Het betreft 11 Grote Flamingo's, 23 Chileense Flamingo's, 1 Caribische Flamingo en minstens 4 hybriden en nog 5 2^e jaars vogels die allen druk aan het baltsen waren in het haventje van Battenoord (ZL.). Verder was ZV71 (geb. 2014) boven in Limburg in Arcen-Klein Vink, en ZV74 (geb. 2014) die via Beugen, De Vilt (Lim.) - de Ooipolder (Gld) - en Achthoven (Utr.) en op 05-02-15 gemeld werd van uit Laguña de Logroño, in Spanje. Verder verbleven er nog 5 ongeringde Grote Flamingo's in Waterland- Hoeckelingsedam bij Amsterdam. Ook ZV65 (geboren in 2014)) wordt eind januari gemeld van uit de mond van de Loire-rivier, ten westen van Nantes in Frankrijk.

Broedseizoen

In de tweede helft van februari kwamen de eerste 6 flamingo's terug naar het Zwillbröcker Venn en in maart liep het aantal op tot 30, om in de eerste helft van april weer terug te zakken tot nog slechts 3. Het koude voorjaarsweer kan hier de oorzaak van zijn geweest omdat er dan weinig voedsel op het ven is. Maar wat kan het soms snel veranderen, want op 14 april waren er 5 flamingo's en op 20 april is het eerste ei al gelegd; er waren toen 26 flamingo's. Op 29 april heb ik 3 eieren kunnen zien, maar vrijwel zeker waren er al meer.

Er lag op 22 april een dode ongeringde Chileense Flamingo in het water. Deze is waarschijnlijk door ouderdom overleden. In mei liep het aantal nesten snel op tot zeker 12, maar het riet groeide ook en je kon alleen nog ruggen van de vogels zien als ze stonden.

Wel bijzonder is dat een mannetje, ZV54 - geb. 2011- een jong van de Caribische Flamingo zijn moeder hielp bij het broeden, terwijl een Grote Flamingo met haar een paar vormde. Het gedrag van 2 flamingo's ♀ en 1 ♂ geboren in 2013 baarde ook groot opzien door een nest te bouwen en daarop te broeden. Uit hun gedrag leek het er op dat ze een ei hadden, want ze maakten steeds schurkende bewegingen alvorens de vogels weer gingen zitten en ze zaten regelmatig met hun snavel in de nestkom wat leek op het draaien van het ei. Maar door het riet was niet te zien of er ook een ei was. Het is bekend dat er in een vogelpark al eens 2^e jaars vogels tot broeden zijn gekomen, maar normaal is dit pas in het 4^e jaar.

Na enkele weken bijna geen flamingo meer te hebben gezien omdat ze achter het riet zaten, kwamen in de eerste week van juni de eerste 3 jongen onder begeleiding van een adult aan de waterrand.

Op 7 juli lieten zich zelfs 10 jongen bewonderen aan de oever, waarvan er 2 duidelijk kleiner waren. Wat een prachtig resultaat.

Alle 10 jongen zijn geringd op 10 juli. Het pakken van de jongen verliep ditmaal wat moeizamer dan voorgaande jaren. De oorzaak lag in het feit dat de oudervogels niet wegvlogen zoals voorheen maar wegzwommen het dieper water op. De Caribische Flamingo was namelijk erg in de rui en miste veel vleugelpennen waardoor zij niet kon vliegen. Een ruiende flamingo hadden we nog nooit eerder op het ven.

Wat is het toch een prachtig gezicht om alle 10 jongen op één lijn te zien staan met daartussen enkele

adulten die dan tegelijk beginnen te rennen en met de vleugels te klapperen. De echte vlieg oefeningen. Opmerkelijk was dat ZV61, een hybride van 2 jaar oud, het jong ZV81 voerde, terwijl vrijwel zeker dit geen jong van haar was.

Het aantal adulte flamingo's nam in augustus flink af. Wel wisselden de adulten bijna dagelijks met de groep die op het Veluwemeer verbleef. Alleen de Caribische Flamingo bleef steeds bij de jongen maar geen enkele keer werd gezien dat zij ze voerde waaruit zou kunnen blijken dat ze dit jaar geen jong had.

Op 13 augustus waren de jongen zeer actief, steeds met voedsel zoeken, lopen en rennen en de oudsten konden al een stukje vliegen, terwijl de adulten uren op 1 poot stonden te rusten. 14 dagen later vlogen enkele adulten met 3 jongen verschillende rondjes boven het ven. Dat beviel ze zo goed dat

ze op 2 september meevlogen naar het Veluwemeer en op 4 september waren er daar al 5 jongen en op 10 september 6. Van de laatste 4 jongen vertrokken er op 21 september weer 2, terwijl de laatste 2 het op 1 oktober voor gezien hielden op het Zwillbröcker Venn. De 10 jongen verbleven enkele weken op het Veluwemeer waarna ze zich geleidelijk verplaatsten naar het haventje van Battenoord (ZL) waar er eind december minimaal 8 waren.

Het aantal van 10 uitgevlogen jongen is het hoogst uit het Zwillbröcker tijdperk. In 2013 werden ook 10 jongen geringd, maar vlogen er maar 8 uit.

Het jong ZV71 uit 2014 zit al anderhalf jaar onafgebroken in de omgeving van Arcen-Klein Vink in Limburg. Zolang op één plek in het binnenland is nog niet eerder voorgekomen. Dit kan alleen dankzij de zachte winters.

In januari 2016 zijn er in Nederland minstens 58 flamingo's.

Nu maar in spanning afwachten wat 2016 voor deze vogels brengt.

Voor foto's flamingo's 2015 zie link: <https://picasaweb.google.com/108076255808988592594/FlamingoS2015?feat=directlink>

Willie Smeenk

Foto's: Willie Smeenk

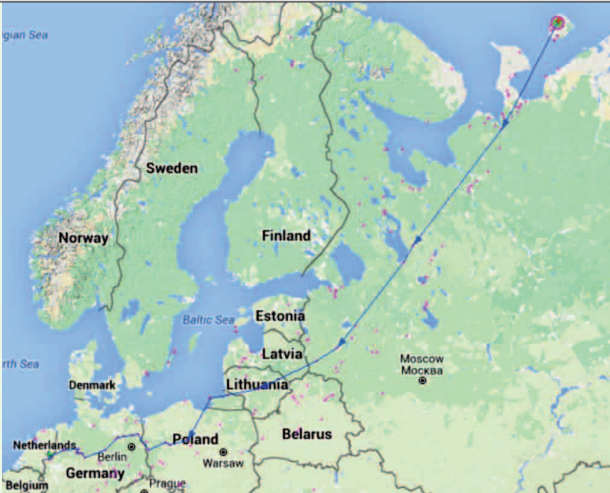
Uhhh? Hatter?? Pardon?
In de zomer van 2015 werden 13 vogels geringd en gezenderd op Kolgoejev, pakweg ruim 3000 Km hier vandaan, een nagenoeg onbewoond eiland, 70x70km in Noord Rusland met maar 1 nederzetting van enige betekenis: Boegrino. Het eiland heeft een poolklimaat, toendrabegroeiing en een groot aantal meren en moerassen. Ongeveer 200 mensen die er leven van rendieren. En er wordt olie gewonnen. De vogels zijn onderdeel van een onderzoek naar onder andere het migratiegedrag van Toendraslechtsvalken, ondersoort van de in onze omgeving voorkomende Slechtsvalk. “Satellite Tracking Peregrines” heet het onderzoek geleid door Dr. Andrew Dixon, zie <http://www.mefrg.org/russia.asp> Het deel-onderzoek met de 13 Toendraslechtsvalken wordt uitgevoerd door Ivan Pokrovsky, postdoc aan het Max Planck Institute of Ornithology en is genaamd “Life Track Peregrine Falcons”.

De vogels zijn gezenderd met een tag van 15 gram voorzien van GPS voor het bepalen van de locatie met een nauwkeurigheid van 3 meter en GSM voor het verzenden van de gegevens. Drie keer per dag, ingesteld op ongeveer 08:00, 13:00 en 24:00 kan zo’n tag een locatie doorgeven. Aangezien de tag gevoed wordt door een zonnecel is het wel afhankelijk van het weer en kan het zijn dat er te weinig energie is, soms zelfs voor enige weken en dan is er geen data beschikbaar. De tags kunnen de eerste periode ook geen locaties zenden omdat er in de regio waar de vogels zijn gezenderd geen GSM dekking is. Dat duurt bij sommige vogels een paar maanden. De tags zijn duidelijk zichtbaar op de rug als een soort rugzakje aangebracht, niet in de laatste plaats om de zonnecel zoveel mogelijk te laten beschijnen, zie foto.

De locaties worden naar <http://movebank.org> gezonden. Deze website verzamelt van allerlei dieren hun locaties, bijvoorbeeld Kraanvogels, maar ook van Olifanten tot Bijen aan toe! De informatie is op de web-

Toendraslechtsvalk met tag op de rug Foto: Ruud Meurs

De afgelegde route van Hatter (<http://movebank.org>)

site te bekijken, maar voor de Android smartphone bezitters is er ook een app: Animal Tracker die een gedeelte van deze informatie beschikbaar stelt. Terug naar de 13 Toendraslechtsvalken. Ze komen uit een zestal gezinnen en een paar losse vogels. Elke vogel heeft een naam gekregen:

- Lalami, vrouwtje met 3 jongen: Koschka, Kroschka en Okroschka
- Erleben, vrouwtje met 3 jongen: Nochka, Pochka en Tochka
- Tausssky-Todd, vrouwtje met 1 jong: Kot
- Tammes, vrouwtje
- Gryphon, juveniel
- Hatter, juveniel

Bij 2 vogels werkt de tag niet of is er wat met de vogel aan de hand - wat voor jonge vogels natuurlijk niet ongebruikelijk is. Maar wat heel bijzonder is: 2 van de overgebleven 11 vogels bevinden zich in Nederland! **Sterker nog: 1 van die vogels bevindt zich in Berkelland!!** Al sinds 11 december 2015. Deze vogel heet: Hatter, codenaam KPer04. De andere vogel zit in de omgeving van Stavoren en heet Tammes, codenaam Per6K. Er zijn op waarneming.nl een paar foto's van deze vogel met tag te bewonderen: <http://waarneming.nl/waarneming/view/114652454>

Op dit moment heeft Hatter een kleine 4000 Km afgelegd, zie kaartje. Hatter levert helaas wat weinig locaties aan, bijna alleen rond 08:30, gebrek aan zon? slechte GSM dekking? Zit liever met z’n kop in de zon ipv met z’n rug? Steeds een paar dagen en dan weer een weekje niet. Er is door een aantal mensen van de vereniging diverse malen geprobeerd Hatter te zien te krijgen, tot op heden leverde dat slechts 1 mogelijke waarneming op. Het is natuurlijk ook niet te voorspellen

En zo zag ‘onze’ Hatter er uit net voordat hij/zij werd voorzien van een tag

Foto: Ivan Pokrovsky

waar de vogel zal opduiken, maar Hatter lijkt wel een paar favoriete plekken te hebben:

- 6x Platvoetsdijk, Borculo
- 5x Het Kossink, Haarlo
- 4x Acaciastraat, Eibergen
- 2x Barchemseweg, Ruurlo

Eigenlijk zijn het bijna allemaal locaties in bomen of op huizen (Eibergen), wat op zich bijzonder is voor een vogel die uit de toendra komt, omdat het daar gebruikelijk is om op de grond te gaan zitten bij gebrek aan wat anders....

Tammes levert bijna 7 keer zoveel locaties, en ondanks dat hogere aantal is zij nog maar een keer of 10 gemeld.

Hoe ziet een Toendraslechtsvalk eruit?

Citaat uit:

VOGELDETERMINATIE
Door Vinicombe, Harris en Tucker
Kosmos uitgevers Utrecht

“In de afgelopen jaren is er een aantal meldingen geweest van juveniele Slechtsvalken die lijken op de Arctische ondersoorten calidis (N. Europa) of tundrius (Canada en Groenland). Omdat het langeafstandstrekken zijn, zouden ze uiteindelijk ook in Nederland op kunnen duiken. Dergelijke vogels kunnen iets slanker zijn en langere vleugels hebben dan de nominaat peregrinus en met meer wit op de wangen, een prominentere wenkbouwstreep die doorloopt tot op de zijhals, een smallere snorstreep en een bruine streping op de onderdelentegen een cremekleurige achtergrond. Dergelijke vogels kunnen ook doen denken aan een juveniele Lannervalk. Het probleem is echter dat de nominaat peregrinus ook juvenielen kent die sterk lijken op deze ondersoorten, dus de positieve determinatie van dergelijke vogels verloopt uiterst moeizaam.”

Chronologisch

29-07-2015	Kolgoejev, Rusland
20-10-2015	Lithouwen
26-10-2015	Polen
31-10-2015	Duitsland
11-12-2015	Groenlo
15-12-2015	Dinxperlo
28-12-2015	Markelo
29-12-2015	Haarlo
30-12-2015	Haarlo
16-01-2016	Platvoetsdijk, Borculo
18-01-2016	Acaciastraat, Eibergen
19-01-2016	Platvoetsdijk, Borculo
25-01-2016	Platvoetsdijk, Borculo
27-01-2016	Batsdijk, Ruurlo
03-02-2016	Acaciastraat, Eibergen
13-02-2016	Platvoetsdijk, Borculo
14-02-2016	Platvoetsdijk, Borculo
15-02-2016	Acaciastraat, Eibergen
16-02-2016	Het Kossink, Haarlo
17-02-2016	Het Kossink, Haarlo
24-02-2016	Het Kossink, Haarlo
25-02-2016	Acaciastraat, Eibergen
25-02-2016	Overbielseweg, Borculo
26-02-2016	Platvoetsdijk, Borculo
28-02-2016	Barchemseweg, Ruurlo
29-02-2016	Barchemseweg, Ruurlo
02-03-2016	Acaciastraat, Eibergen
03-03-2016	Overbielseweg, Borculo

Jaap de Jong

Wat is nu eigenlijk een 24 uurstelling?

De term “24 uurstelling” is bij een aantal leden wel bekend en zij weten ook wel wat het inhoudt. Anderen hebben er wel van gehoord maar wat en hoe er precies geteld wordt, geen idee! De 24 uurstelling is eigenlijk geen 24 uren telling. Voor zover ik mee loop, sinds 2003, wordt er geteld tussen 05.00u en 23u. Misschien is er daarvoor wel 24 uur geteld maar dat is dan gelukkig voor mijn tijd geweest. 18 Uur tellen vind ik mooi, meer hoeft van mij niet. Het is de bedoeling om binnen deze tijd zoveel mogelijk soorten te scoren op zicht of gehoor. Heel mooi is het natuurlijk als de hele groep de vogel waarneemt maar dat lukt niet altijd. Dan is het de eeuwige discussie: telt ie wel telt ie niet. Gelukkig is er altijd een gezonde rivaliteit tussen de groepen en kunnen we alles van elkaar hebben. Dat maakt het dat de telling altijd een gezellige en ontspannen dag is.

Gezellige competitie

Gelukkig is er elk jaar voldoende deelname waardoor er altijd nog 2 groepen gemaakt kunnen worden. Soms is er voldoende animo om 3 groepen te maken. De telling wordt gedaan op de fiets. Vroeger werd er alleen binnen de oude gemeentegrenzen van Eibergen gefietst en geteld maar de laatste jaren, mede door de samenvoeging van de werkgroepen, ook in de andere Berkellandse dorpen en buurschappen. Moet je veel van vogels weten? Nee, want het is al leuk om gewoon mee te fietsen. Elke groep heeft wel 2 goede vogelaars die het voortouw nemen in de route en de “goede plekken” weten te vinden. Dan is het leuk als zij weten te vertellen wat daar zit, je leert er enorm van. Je moet dus wel een beetje leergierig zijn anders duurt de dag wel erg lang. Maar nogmaals, als je geen kenner bent maar je geluidenkennis wat wilt vergroten, is deze dag zeker een aanrader. Overigens hoeft je niet de hele dag mee te fietsen, een deel van de dag is ook prima. Hoe ziet de dag er uit? We starten meestal in Eibergen op het Zwickelaarsplein, mede omdat de meeste tellers op die dag uit Eibergen komen. Daar worden de groepen “op gevoel” en sterkte ingedeeld en gaan de groepen hun eigen weg. De eerste 3 uur gaat het heel snel en zit je zo op een groot aantal soorten. In het dorp gaat het al van: Roodborst, Merel, Zanglijster..... Rond de klok van 08.00u is er een ontbijt bij een van de tellers. Dit jaar waren we bij Marina Stap uit de Hoeve te gast. Uitsmijters met spek zijn een vaste traditie geworden.

Dit is ook het moment dat de eerste waarnemingen tussen de groepen aan elkaar worden door gegeven. Uiteraard worden de minder voorkomende soorten voor elkaar geheim gehouden. Na het ontbijt gaan we op pad tot de middagpauze, dit jaar bij Prinsen in Haarlo. Ook daar worden uitsmijters en/of pannenkoeken besteld. Tot de middagpauze worden overigens de meeste vogels geteld, daarna wordt er meer specifiek naar soorten gezocht.

Schaamsoort

Dit jaar was het 's middags wat regenachtig en daalde de motivatie bij een enkeling van groep 1 tot het nulpunt. Vooral Cees v. Beinum zat in een diep dal. Gelukkig wisten medeploeggenoten de stemming er in te houden. Daarna ging de zon weer schijnen, de wereld ziet er dan al weer heel anders uit. Aan het eind van de middag zoeken we meestal de Chinees op, zo ook dit jaar. Dan is de strijd eigenlijk al gestreden en kan iedereen weer “vrijuit” praten. Na de Chinees gaat we meestal samen op pad om de laatste soorten te scoren. De route gaat dan vrijwel altijd richting Lankheet dat nog een klein stukje Berkelland is. Op de grens is dan soms de Nachtzwaluw te horen. Ook dit jaar hebben we de Nachtzwaluw gehoord wat natuurlijk heel bijzonder is in Berkelland. Een bijzondere term wil ik jullie niet onthouden: schaamsoort!! Een schaamsoort is een vogel die eigenlijk altijd wel geteld wordt maar zich vandaag niet laat zien. We tellen jaarlijks rond de 100 vogels, soms wat meer, soms wat minder. Jammer is dat bijv. de Nachtegaal dit jaar niet is gehoord en de Zomertortel wordt een zeldzaamheid. Nu jullie dit gelezen hebben komen je natuurlijk de volgende telling massaal naar het Zwickelaarsplein om te tellen.

Hans Grooters

Vogelexcursie Vreugderijkerwaard – Vossemeer, 28 december 2015

Aan het Vossenmeer Foto: Luuk de Haan

Om 8 uur rijdt Rob met het busje bij mij voor en gaan we met acht personen op weg naar de Vreugderijkerwaard bij Zwolle. De zon komt mooi rood door en zal ons de hele dag vergezellen. Vanaf Apeldoorn krijgen we, zoals afgesproken, gezelschap van de auto van Henk met nog twee inzittenden. Om de Vreugderijkerwaard te vinden is het even zoeken geblazen want de hele infrastructuur is veranderd door het project “Ruimte voor de Rivier”. Ook bij Zwolle heeft de IJssel extra ruimte nodig en wordt er hard gewerkt door o.a. het verleggen van ruim 2 kilometer dijk, het aanleggen van nevengeulen en het vergraven van uiterwaarden.

Bij zorgboerderij “de Huppe” aan de Kleine Veerweg, konden we de auto's parkeren. De Huppe is een zelfstandig agrarisch leerwerkbedrijf bestaande uit een zorgboerderij, kaasmakerij en landwinkel. Op goed geluk zijn we tegenover de Huppe de reeds verlegde dijk opgegaan, precies op de goede plek. Want daar achter zien wij honderden Kieviten en Goudplevieren opstijgen door een Havik opgejaagd. Prachtig gezicht met zon op hun vleugels; een wervelende show.

Veel soorten eenden

De telescopen worden opgezet om te kijken wat er nog meer te zien is. Genoeg voor de eerste paar uur! Vlakbij de gelande Kieviten en Goudplevieren zit een witte Buizerd alles gade te slaan. Verder zien wij Bergeenden, Brandganzen, Nonnetje, Grote Zaagbek, Grote - en Kleine Mantelmeeuw, Stormmeeuw, Graspieper, Putter, Witte Kwikstaart en over ons heen blijven de groepen Kolganzen vliegen en roepen. Daarna gaat de tocht via de N50 richting Kampen. Onderweg zien wij in de weilanden van het Kamperveen vele Knobbelswanen grazen. Ten westen van Kampen gaan we bij de Roggebotsluis de Vossemeerdijk op en zullen wij alle vier de parkeerplaatsen langs het meer aandoen. Bij de eerste

plek is een zandplaat in het water. Daarop bevinden zich weer honderden Kieviten, die af en toe even het luchtruim kiezen. Wij zien er ook Goudplevieren, Wintertaling, Grote Zaagbek, Krakeend, Tafeleend en Pijlstaart. Maar ook veel witte Futen; in winterkleed met de zon op hun veren zijn zij echt heel wit. Voor ons is het een aangename temperatuur. Koffie en broodjes buiten, niet blauwbekken: 10 graden. Enkele personen gaan lopend naar de volgende parkeerplaats. Onderweg zien zij wel een Brilduiker van dichtbij, maar zij missen de 23 Wilde Zwanen met hun getrompetter die de buspassagiers wel zagen.

Zeearend

Na het Vossemeer volgt het Ketelmeer. Mensen, wat een zee van water! Hier is de Kuifeend heel gewoon. Laatste parkeerplaats: wat zien wij daar in die boom ver weg? Door onze groep weerklinkt het woord: Zeearend. Zelfs telescopen kunnen het niet bewijzen en tenslotte vliegt de vogel weg: een Buizerd! Aan de andere kant van de weg is een groot rietveld met aan de rand een zonnepaneelpaal met daarop eenwat? Torenvalk, Lijster, Smelleken? Wij gaan het rietveld in om het beter te kunnen bekijken. Gezamenlijk komen wij tot de conclusie dat het een Smelleken is! Ondertussen zien wij een mannetje Blauwe Kiekendief, Roodborsttapuit, Rietgors, Havik, Torenvalk en horen wij een IJsvogel. Rust krijgen wij niet, want een Slechtvalk stuwt een enorme groep Kieviten op; hij jaagt van onderuit en dan weer van bovenuit op de Kieviten maar uiteindelijk zonder resultaat. Werkelijk een schitterende show! Terug op de dijk ontdekt Annie een grote vogel die op flinke afstand in het water staat. Je begrijpt het: een volwassen Zeearend is in het water aan het pootje baden. Alle telescopen staan er op gericht, tot wij er genoeg van krijgen. De Zeearend houdt vol, speurend over het water. Wat een succes! In totaal hebben wij zo'n 61 soorten gezien. Op naar de koffie en een hapje. Restaurant Ketelhaven is gesloten; wel daar een Waterral gehoord. Bij een motel aan de N50 hebben wij tenslotte gezellig een warme hap genuttigd en om 16 uur ging het na een geslaagde excursiedag huiswaarts!

Annemiek Leusink

Heel ver ver, in het midden ontdekte Annie Koldewij de Zeearend.

Foto: Hans Willegenburg

Waarneming.nl
 jaaroverzicht 2015

Via <http://vwgberkelland.waarneming.nl> zijn allerlei leuke gegevens op te vragen over de waarnemingen in 2015. Hieronder wat getallen in ons werkgebied.

	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal soorten waargenomen	171	176	180	171	179
Aantal zeldzame soort	19	24	26	22	26
Aantal zeer zeldzame soorten	0	1	4	1	1
Aantal ingevoerde waarnemingen	5836	6663	9439	8122	9152
Waarvan met foto(s)	397	414	1469	1852	1623
Waarvan met geluid	3	4	9	14	10
Aantal nieuwe soorten	6	4	6	5	2

Roodkeelduiker

Krombekstrandloper

De nieuwe soorten voor onze VWG die in 2015 voor het eerst in ons werkgebied werden gemeld: Taigarietgans en Roodkeelduiker.

Het totaal aantal waargenomen soorten in ons werkgebied kwam met deze 2 nieuwe soorten op 216.

Zeldzaamheden in 2015

26 Zeldzame soorten voor ons werkgebied en 1 zeer zeldzame.

Op de website zijn zeldzame soorten direct herkenbaar aan de met rood aangegeven naam: **Kleine Zilverreiger** en de zeer zeldzame soorten worden daarnaast ook nog ‘vet’ afgedrukt: **Roodkeelduiker**.

(Zeer) Zeldzaam voor ons werkgebied wil niet altijd zeggen dat de soort voor Nederlandse begrippen ook zeldzaam is. De genoemde Roodkeelduiker bijvoorbeeld is voor ons zeer zeldzaam, maar aan de kust een vrij algemene soort.

Een mooie binnenkomer gelijk op 1 januari 2015 was de Kleine Zilverreiger - door Ad Postma ontdekt tijdens de slaapplaatsstelling op de Hambroekplassen

te Borculo. Deze vogel bleef nog geruime tijd in de omgeving rondhangen, de laatste waarneming was op 16 maart.

Voor mijzelf de mooiste krent in de pap van 2015 was de al eerder genoemde Roodkeelduiker die ik op 20 december op diezelfde Hambroekplassen ontdekte. Deze bleef 4 dagen hangen.

De meeste andere zeldzaamheden werden slechts kort gezien en in een heel aantal gevallen bleef dat helaas voorbehouden aan één enkele persoon.

Soms blijft zo'n zeldzaamheid dus een tijdje hangen en dat geeft anderen dan de gelegenheid de vogel in kwestie ook eens te bekijken. Daarvoor blijft het dan wel zaak om de website met enige regelmaat te bezoeken...

De zeldzaamheden:

Januari: Kleine Zilverreiger, Pestvogel en Taigarietgans

Februari: Waterpieper, Bokje, Kraanvogel, Taigaboomkruiper en Smelleken

Maart: Bonte Kraai en Bonte Strandloper

April: Visarend, Blauwborst, Bepijster, Witoogeend, Zearend, Sprinkhaanzanger en Bontbekplevier

Mei: Krombekstrandloper, Zwarte Stern, Snor en Rietzanger

Augustus: Draaihals

November: Klapekster

December: Roodkeelduiker, Witkopstaartmees, Kleine Zwaan en Roodhalsfuut

Jaap de Jong

Foto's: Ad Postma

‘s Morgens vroeg. Links de Kleine Zilverreiger op zijn slaapplaats samen met ongeveer 30 Grote Zilverreigers.

Bijzonder beeld

9 maart was een bijzondere dag voor alle kraanvogelliefhebbers. Er trokken tienduizenden Kraanvogels over Nederland. Op de trektelpost Havelandweg zag Willy Smeenk tussen 15:45 - 17:06 uur 1378 exemplaren voorbij vliegen.

Op 17 februari 2016 zag Kees van Rijn in Noordijk een Velduil. Iets wat je jammer genoeg niet elk jaar overkomt. Hij wist er deze fraaie opname van te maken.

Veel activiteit!

Openbare bijeenkomst over roofvogels trekt volle zaal

Op 8 december organiseerde de Vogelwerkgroep Berkelland een bijzonder interessante avond over roofvogels in Nederland. De bijeenkomst was bij de Melktap in Borculo en trok een volle zaal met belangstellenden, van jong tot oud!

Henk Sierdsema, roofvogelkenner bij uitstek, gaf deze openbare lezing. Hij ging in op de kenmerken van de soorten en hun leefgebied. Aan de hand van een powerpointpresentatie gaf hij bij elke soort een mooi overzicht hoe groot, zwaar en hoe oud de vogels bijvoorbeeld kunnen worden. En wat de verschillen tussen de mannetjes en de vrouwtjes zijn. Hij toonde prachtige foto's van roofvogels in vogelvlucht zodat iedereen kon zien hoe je ze kunt herkennen. Daarnaast sloeg hij zelf ook geregeld zijn 'vleugels' uit om de demonstreren hoe de verschillen zichtbaar zijn.

Gezellige nieuwjaarsborrel

De eerste bijeenkomst voor de leden van de Vogelwerkgroep Berkelland was de nieuwjaarsborrel. Op dinsdag 5 januari werd er onder het genot van een kop koffie en een oliebol getoost op het nieuwe jaar. Voorzitter Co Dooms had een korte speech en bestuurslid Henk Leever hield een kleine presentatie over kraanvogels in de omgeving van Diepholz, waar hij in oktober 2015 was geweest.

Frank Majoor: het nut van ringen

Op maandag 1 februari heeft Frank Majoor een presentatie gegeven over het nut van het ringen van vogels. Hij vertelde dat je door een juiste registratie een beeld kunt krijgen van een populatie. Je kunt dan in de loop der jaren zien of deze soort het wel of niet goed doet in een bepaalde biotoop. Van belang zijn daarbij de nest registraties - het aantal gelegde eieren en uitgekomen jongen -, de overlevingskans van de jongen en de leeftijd van de volwassen vogels. Wanneer er verandering optreedt bij een van deze gegevens, kunnen de juiste maatregelen getroffen worden.

Voorzittershamer overhandigd aan Henk Leever

Maandag 7 maart was de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Berkelland. Co Dooms (rechts op foto) gaf zijn voorzittershamer door aan Henk Leever die hem gaat opvolgen. Co werd hartelijk bedankt voor zijn enthousiasme en inzet in de afgelopen jaren voor de Vogelwerkgroep.

Ledenavonden

Deze avonden bieden de leden de mogelijkheid om onderling ervaringen uit te wisselen.

De laatste gezellige interactie was op

21 maart in het Kulturhus in Neede. Alex Visser deed de begeleiding en Jaap de Jong gaf een kleine presentatie over Hatter - zie ook pag 12.

Jeugdactiviteiten

Ook afgelopen periode zijn er diverse excursies voor de jeugd georganiseerd.

Watervogels kijken

Zondagochtend 29 november was een regenachtige dag. Dat was te merken bij de opkomst voor de jeugdexcursie 'Watervogels kijken'. Alleen Tijmen en zijn vader kwamen. Dat de watervogels zich niets van de regen aantrokken bleek tijdens het rondlopen. We hebben veel gezien. Van Krakeenden, Smienten, Futen, Kokmeeuwen, Aalscholvers tot aan Knobbelswanen en Meerkoeten toe. Ook waren er veel kleine vogeltjes in het omringende bos. De meest bijzondere was wel de Tjiftjaf... volgens Marina wordt deze eind november niet vaak meer gespot. Na 1,5 uur regen en wind te hebben doorstaan en veel moois te hebben gezien ging iedereen weer huiswaarts.

Jeugdexcursie vogels leren kennen

Op 20 maart begon de excursie binnen bij het Kulturhus in Haarlo. Jaap de Jong liet zien hoe je vogels kunt herkennen: formaat, snavel, kleur, houding e.d. Onze jonge vogelaars wisten al veel zaken, maar kregen toch ook diverse nieuwe dingen te horen. Jammer dat de opkomst beperkt bleef tot twee: Tijmen en Sam. Na de theorie gingen we naar buiten voor een wandeling naar het Wolink. Gelukkig lieten de spechten zich horen en zien: Grote Bonte, Groene en ook de Zwarte. Voor de zangvogels was het nog wat vroeg in het jaar en is het wachten tot ze terugkomen. Toch nog diverse soorten gezien, o.a.: Roodborst, Heggenmus, Winterkoning, Spreeuw, Witte Kwikstaart, Vink, Groenling en Geelgors. Hoogtepunt waren wel de baltende roofvogels zoals Buizerd, Sperwer en Havik. Bij het water nog Grauwe Gans, Scholeksters, Wilde eend, Meerkoet en Slobeend. Al met al een leuke zondagochtend waarbij ook drie Grote Zilverreigers zich lieten zien.

Marjon Hoen

Foto's Marjon Hoen en Henk Leever

Kerkuilen
ringen
in mei

Bosuilen luisteren

Op vrijdag 22 januari om 20.00 uur werden we bij onze uilenkenner Rob Papendorp thuis ontvangen. Er waren 5 jeugdigen aanwezig, die van Rob veel te horen kregen over de uilen in Nederland en bij ons in het gebied van Berkelland. Ook vertelde Rob over diverse uilenkasten die we als vogelwerkgroep hebben opgehangen en waarmee we ze helpen aan broedgelegenheid: Bosuil, Steenuil en Kerkuil. De jeugd, Yaël, Tijmen, Ties, Sam en Nauk vonden de verhalen over de Kerkuil zo leuk, dat Rob heeft afgesproken, dat ze een keer mee mogen bij het ringen. Binnen zaten we lekker met een glaasje, maar buiten was het weer er inmiddels niet beter op geworden en regende het. Toch maar naar buiten op weg naar het Kerkloo-bos om te kijken of we de Bosuil konden horen. Met de regen hebben we minder kans weten we, maar gelukkig lieten zowel bosuilman als -vrouw zich horen. Onder de paraplu konden we het droog houden, maar na nog een foto gemaakt te hebben zijn we maar snel naar huis gegaan.

Info over
activiteiten
zie de site en
Facebook

Excursieprogramma 2016

Voor alle excursies geldt:

- Geef je minstens 2 weken voor de excursie op, tenzij anders is vermeld.
- Opgaven altijd naar Gerrie Slütter, e-mail: blauwepauw@hotmail.com
- Wijzigingen en nadere bijzonderheden worden op de website en per mail kenbaar gemaakt.
- Deelnemers aan excursies, waarvoor opgave vereist is, ontvangen altijd nader bericht.
- Geef bij excursies buiten Berkelland altijd op of je eventueel wilt rijden.

Zondag 17 april 2016 Needse Achterveld

Verzamelen om 06:30 uur bij de parkeerplaats aan de Visschemorsdijk. Dit is de jaarlijkse publieksexcursie, ook voor jeugdleden, die ook in de pers zal worden aangekondigd. Opgave vooraf is niet noodzakelijk maar wel handig, zodat er voor voldoende begeleiders kan worden gezorgd. Voor deze excursie kunnen niet-leden zich opgeven via info@vogelwerkgroepberkelland.nl of bellen naar nader bekend gemaakt nummer.

Zaterdag 21 mei 2016: 24 (17-) uurstelling

Centraal vertrekpunt om 05:00 uur is de parkeerplaats van HCR Prinsen in Haarlo. Je kunt ook een gedeelte van de dag meedoen. Om geen tijd in de ochtend te verliezen, wanneer de vogels het beste zijn waar te nemen, is er nu voor gekozen om het zelf meegenomen ontbijt onderweg te gebruiken, en gezamenlijk te lunchen.

De lunch wordt verzorgd door en is bij Luuk en Anneleen, Roodland 12, Neede. Geef bij aanmelding voor deze dag aan of je wel of niet aan de lunch deelneemt.

LET OP: Dit een excursie op de fiets! Jeugdleden zijn ook welkom.

Woensdag 21 september t/m zondag 25 september 2016

In deze periode wordt de meerdaagse excursie gehouden. De bestemming is nog niet definitief vastgesteld, maar wordt per mail bekendgemaakt.

Woensdag 28 december 2016

Winterexcursie naar de Oostvaardersplassen.

Ledenavonden 2016 aanvang avonden 19.30 / Data en onderwerpen onder voorbehoud

Dinsdag 10 mei 2016

Locatie: Nahuis Beltrum, Meenweg 4

Onderwerpen: Bijzondere waarnemingen.
24-uurstelling in mei (op de fiets)

Voortgang BMP tellingen
Vogelzang van de late zomergasten

Maandag 3 oktober 2016

Locatie: Melktap Borculo

Onderwerpen: Bijzondere waarnemingen.

Terugblik op de Worldbirdwatching-dag - telpost
Havelandweg

Verslag roofvogelbroedseizoen 2016 in Berkelland
door de projectgroep roofvogels.
Voorlopig verslag uilenbroedseizoen 2016

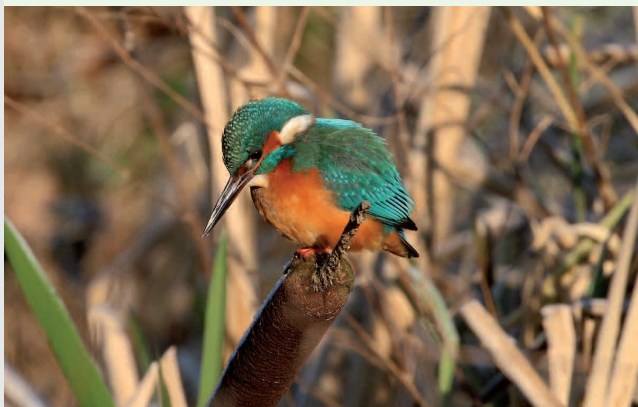
Planning waterwildtellingen.
Demonstratie vogeltrek-roepjes.

Maandag 28 november 2016

Locatie: De Huve, Eibergen

Onderwerpen: Bijzondere waarnemingen.
Slaapplaatstellingen (Aalscholver, Kauw/Roeken),
Bos-/Steenuiltelling: In komende winter / voorjaar
nog Bos- en Steenuiltellingen?

PTT-tellingen (tussen 15 dec en 1 januari)

IJsvoegel

Foto: Hans Willigenburg